

Súd: Krajský súd Trnava
Spisová značka: 26Co/86/2018
Identifikačné číslo súdneho spisu: 2213215280
Dátum vydania rozhodnutia: 30. 01. 2019
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: Mgr. Jozef Mačej
ECLI: ECLI:SK:KSTT:2019:2213215280.1

Uznesenie

Krajský súd v Trnave v senáte zloženom z predsedu Mgr. Jozefa Mačēja a sudcov JUDr. Daniela Ilavského a Mgr. Michala Novotného v sporovej veci žalobcu: D. E., nar. XX. U. XXXX, G. XXXX/XXX, L., zastúpeného splnomocnencom: JUDr. Karol Hynek, advokát, Bratislava, proti žalovanému: Q. E.-I., nar. XX. E. XXXX, U.. E. XXX/X, N. E., zastúpenému: JUDr. Ladislav Pongrácz, advokát, Dunajská Streda, o 9.641,44 € s prísl., na odvolanie oboch strán proti rozsudku Okresného súdu Dunajská Streda č. k. 9 C 233/2013-237 z 2. novembra 2017 takto

rozhodol:

I. Odvolací súd napadnutý rozsudok zrušuje vo výrokoch I, III a IV a vec vracia súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

II. Vo výroku II napadnutý rozsudok potvrdzuje.

odôvodnenie:

1. Napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie I. zaviazal žalovaného zaplatiť žalobcovi 9.641,44 € ako náhradu na stratu na zárobku počas pracovnej neschopnosti, II. zastavil konanie v časti o zaplatenie 533 € s 1,5 % ročným úrokom z omeškania zo sumy 20.533 € od 2. augusta 2011 do 31. augusta 2012, III. zaviazal žalovaného zaplatiť súdny poplatok a IV. priznal žalobcovi nárok na náhradu 36,2 % trov konania.

2. Vyšiel zo zistenia, že právoplatným rozsudkom Okresného súdu Dunajská Streda č. k. 1 T 167/2012-28 bol žalovaný odsúdený za úmyselný trestný čin, ktorým spôsobil ťažké ublíženie na zdraví žalobcovi, ktorý bol práceneschopný od 22. júna 2011 do 12. júla 2012. Žalobca bol v tom čase zamestnaný u G. E. v R. U. O. od 1. augusta 2010, kde jeho priemerný mesačný príjem dosiahol 861,1166 €. Práceneschopný bol od 2. augusta 2011 do 12. júla 2012 a za toto obdobie mu boli vyplatené dávky v celkovej výške 1.020 €, dosiahol by však priemerný príjem 10.174,52 €. Rozdiel medzi týmito sumami 9.641,44 € súd považoval za stratu na zárobku počas pracovnej neschopnosti podľa § 446 Obč. zák.

3. Včas podaným odvolaním proti výroku o trovách konania sa žalobca domáha zrušenia tohto výroku a rozhodnutia odvolacieho súdu. Namietol, že žalobca vzal späť svoju žalobu v časti o zaplatenie 20.000 € z titulu nemajetkovej ujmy z dôvodu sociálnej situácie žalovaného, nie preto, že by bol nedôvodný. K späťvzatiu došlo pred prvým pojednávaním, potom došlo k späťvzatiu len čo do sumy 533 € ako náhrady škody a úrokov z omeškania. Pomer úspechu vyjadrený v rozsudku tak nezodpovedá § 255 ods. 2 C. s. p.

4. Žalovaný sa k odvolaniu žalobcu doručenému mu 22. marca 2018 nevyjadril.

5. Žalovaný sa včas podaným odvolaním „voči všetkým výrokom tohto rozsudku“ domáha jeho zmeny a zamietnutia žaloby, eventuálne jeho zrušenia a vrátenia veci na ďalšie konanie. Vytkol súdu prvej

inštancie, že nevykonával dokazovanie ním navrhnuté na zistenie dôvodov, prečo došlo u žalobcu krátko pred škodnou udalosťou k zvýšeniu priemerného zárobku a prečo mu nevznikol nárok na nemocenské dávky. Obstarať tieto dôkazy pritom súd už žalobcovi uložil. V dôsledku toho neboli objasnené rozhodné okolnosti pre posúdenie výšky náhrady škody, keď žalobca ani počas konania nevyčíslil svoj nárok v zmysle § 446 Obč. zák., teda ako úrazový príplatok podľa zákona č. 461/2003 Z. z. Navrhované dôkazy boli rozhodujúce pre posúdenia, prečo žalobca nemal nárok na nemocenské dávky, čoho dôvodom mohlo byť to, že žalobca bol v čase trestného činu pod vplyvom alkoholu. Dôkazné bremeno mal znášať žalobca, nie žalovaný, ktorý ani nemohol vyžiadať od Sociálnej poisťovne potrebné doklady. To, že bol žalobca v čase skutku pod vplyvom alkoholu, netreba vôbec preukazovať, pretože to vyplýva z trestného rozsudku. Žalobca bol práceneschopný už v čase skutku, nestal sa práceneschopným v dôsledku konania žalovaného, navyše bol pod vplyvom alkoholu, žalovaného vyprovokoval, takže si aj sám spôsobil vznik škody tým, že spadol práve kvôli požitiu alkoholu. Nesprávne súd posúdil aj mieru úspechu žalobcu, keď tento vzal žalobou pôvodne žiadal 30.222,14 € a vzal ju späť v sume 20.580,70 €, čím zaviniel k tejto časti prislúchajúce trovy.

6. Žalobca žiadal napadnutý rozsudok potvrdiť. Svoj nárok za konania viackrát upravoval a súd o týchto úpravách rozhodol. Nie je povinnosťou súdu vykonať všetko navrhované dôkazy, keď žalovaný poukazuje len na domnienky bez toho, aby riadne preukázal, čo ich odôvodňuje. Nedôvodná je námietka, že žalobcovi nevznikol nárok na nemocenskú dávku kvôli porušeniu liečebného režimu, čo vyplýva z § 38 zákona č. 461/2003 Z. z. V čase skutku však žalobca nebol v režime práceneschopnosti. Okolnosť, či bol žalobca pod vplyvom alkoholu, je nepodstatná, pretože konanie žalovaného už bolo predmetom trestného konania a význam alkoholu už v ňom bol zohľadnený.

7. Krajský súd v Trnave ako odvolací súd po zistení, že odvolanie je podané včas rozsudku (§ 355 ods. 1 C. s. p.) preskúmal napadnutý rozsudok bez nariadenia pojednávania (§ 385 ods. 1 a contrario C. s. p.) a dospel k záveru, že odvolania oboch strán sú čiastočne dôvodné.

8. Predovšetkým sa odvolací súd zaoberal rozsahom a subjektívnou prípustnosťou odvolania. Z obsahu písomného odvolania žalovaného vyplýva, že tento napáda rozsudok súdu prvej inštancie „v celom rozsahu“, teda v rozsahu jeho výrokov I až IV. Podľa § 359 C. s. p. môže odvolanie podať strana, v ktorej neprospech bolo odvolanie vydané. Či ide o rozhodnutie „v neprospech strany“ treba posúdiť porovnaním výroku rozhodnutia so žalobným petítom žalobcu a zistením, do akej miery sa výrok rozsudku od tohto petitu odchyľuje. Ak súd priznal menej, než bolo žiadané, je rozhodnutie v zamietajúcej časti vydané v neprospech žalobcu, vo vyhovujúcej časti však vždy o rozhodnutie vydané v neprospech žalovaného. Výrok rozsudku, ktorým sa žalobe nevyhovelo, ale sa konanie zastavilo, nemôže byť zásadne v neprospech žalovaného, pretože sa ním predmetom konania stáva nárok v menšom rozsahu než predtým. Výnimku tvorí situácia, keď by žalovaný mal nárok na to, aby konanie zastavené nebolo (§ 146 ods. 1 a 2 C. s. p.). Výrokom II napadnutého rozsudku súd prvej inštancie zastavil konanie čo do sumy 533 € ako náhrady za stratu na zárobku žalobcu za obdobie po 12. júli 2012, keďže podaním z 30. októbra 2017 (č. I. 230) si tento nárok uplatňoval len do tohto dátumu, ako aj časti úroku z omeškania. K tomuto späťvzatiu došlo po prvom pojednávaní konanom 30. júna 2016 a súd prvej inštancie ani nezistil, či žalovaný neuplatňuje proti zastaveniu konania vážne dôvody v zmysle § 147 ods. 1 C. s. p. Podľa § 380 ods. 1 C. s. p. je však odvolací súd viazaný zásadne uplatnenými viazaný odvolacími dôvodmi, takže môže napadnutý rozsudok preskúmať len z tých hľadísk, na ktoré odvolateľ v odvolaní poukazuje. Žalovaný napriek tomu, že výrok o čiastočnom zastavení konania bol vydaný v jeho neprospech, v odvolaní neuvádza žiadne zmysluplné odvolacie dôvody týkajúce sa tohto výroku. V dôsledku toho odvolací súd uzavrel, že z hľadiska (neexistujúcich) odvolacích dôvodov je výrok o zastavení konania správny, preto napadnutý rozsudok v tejto časti podľa § 387 ods. 1 C. s. p. potvrdil (výrok II).

9. Ustanovenie § 380 ods. 2 C. s. p. ukladá odvolaciemu súdu aj z úradnej povinnosti prihliadať na vady týkajúce sa procesných podmienok. Pod procesnými podmienkami treba rozumieť podmienky, za ktorých možno konať a rozhodnúť (§ 161 ods. 1 C. s. p.). Pod takýmito podmienkami treba rozumieť okrem právomoci a príslušnosti súdu, subjektivity a spôsobilosti strán, nedostatku prekážok veci začatej a veci rozsúdenej. Okrem toho však podmienkou konania je tiež riadny žalobný návrh a nadväzne na to riadne ustálenie toho, o čom súd meritórne rozhoduje. To je nevyhnutné nielen na posúdenie vecnej správnosti jeho rozhodnutia, ale tiež na posúdenie vecného rozsahu účinkov jeho prípadného právoplatného rozsudku (§ 230 C. s. p.). Riadne ustálenie predmetu konania potom vyžaduje jednak riadny (určitý, zrozumiteľný a vykonateľný) žalobný návrh (§ 132 ods. 1 C. s. p.), ale tiež riadne ustálenie

prípadnej zmeny predmetu konania počas konania. Na tento účel slúži inštitút zmeny žaloby. Podľa § 139 C. s. p. môže totiž žalobca za konania meniť žalobu, teda rozširovať uplatnené právo alebo uplatniť iné právo, avšak len so súhlasom súdu. To isté v podstate platilo aj podľa § 95 O. s. p. účinného do 30. júna 2016. Súd je pred vyhlásením rozsudku povinný jasne vysloviť, či s určitou zmenou žaloby súhlasí (pripúšťa ju) alebo nie. Až po takomto rozhodnutí (pozitívnom alebo negatívnom) je jasne ustálený predmet konania a meritórneho rozhodovania súdu prvej inštancie. Dovtedy má zmena žaloby len podmienené procesné účinky, závislé na rozhodnutí súdu o jej pripustení. Ak súd nerozhodne o zmene žaloby, nemá riadne ustálený predmet konania, keďže chyba jeho rozhodnutia o tom, či predmetom konania sa definitívne stane nová (zmenená!) žaloba alebo ním zostane pôvodná žaloba. Nedostatok rozhodnutia o zmene žaloby tak predstavuje jeden z nedostatkov procesných podmienok v zmysle § 161 ods. 1 a § 380 ods. 2 C. s. p., na ktoré prihlíada odvolací súd aj z úradnej povinnosti.

10. V prerokovanej veci žalobca postupne viacerými podaniami a prednesmi na pojednávaniach vymedzoval uplatňovaný nárok, tieto podania však neboli vždy dostatočne zrozumiteľné ako to žiadal § 42 O. s. p., ako aj § 127 C. s. p. Napriek tomu však súd prvej inštancie nevenoval vadám jednotlivých podaní dostatočnú pozornosť a neskúmal takisto vzájomný vzťah medzi nimi, v dôsledku čoho procesne správnym postupom neustálil, čo je predmetom žaloby a teda predmetom jeho rozhodovania. V podanej žalobe žalobca žalobným návrhom (č. I. 8) žiadal zaviazat' žalovaného zaplatiť mu „sumu 30222 € spolu s úrokom z omeškania vo výške 1.50% odo dňa 2.8.2011 do 31.8.2011 do zaplataenia“, hoci z obsahu žaloby bolo zrejmé, že táto suma mala obsahovať sumu 10.222,14 € ako náhradu za stratu na zárobku za obdobie 1. augusta 2011 až 31. augusta 2012 a nemajetkovú ujmu 20.000 €, teda spolu 30.222,14 €. Už takto formulovaná žaloba je teda vnútorne rozporná, pretože suma opisovaná v jej texte (30.222,14 €) nezodpovedá sume uplatnenej v žalobnom návrhu (30.222 €), hoci len o niekoľko centov. Celkom nezrozumiteľne je však formulovaný nárok na úrok z omeškania, ktorý sa žiada priznať od 2. augusta 2011 do 31. augusta 2012 (teda za ohraničené obdobie), ale zároveň aj „do zaplataenia“ (teda ako opakujúca sa dávka do budúcnosti). Súd prvej inštancie napriek týmto zjavným rozporom v žalobe nepostupoval podľa § 43 O. s. p. a nevyzval žalobcu na odstránenie týchto väd, hoci najmä nejasné vyjadrenie úrokov znemožňovalo pokračovať v konaní o žalobe v tejto časti.

11. Súd prvej inštancie sa obmedzil len na dva prípisy z 5. augusta 2013, ktorým žiadal žalobcu o predloženie dôkazov, a z 12. novembra 2013, ktorým ho žiadal vysvetliť uplatnený nárok na náhradu nemajetkovej ujmy. K tejto výzve sa vyjadril žalobca podaním z 26. novembra 2013 (č. I. 48), v ktorého závere už žiadal zaviazat' žalovaného na zaplataenie „10.222,14 EUR z titulu straty na zárobku, sumy 4.999,- EUR z titulu bolestného, spolu s úrokmi z omeškania odo dňa 1.12.2011 vo výške 9,25 %, sumy vyčíslennej znalcom z titulu sťaženia spoločenského uplatnenia“. Napriek tomu, že súd prvej inštancie ho žiadal o zaujatie stanoviska k uplatnenej nemajetkovej ujme, sa žalobca tejto položke vôbec nevenoval, ale oproti žalobnému návrhu uplatňoval navyš nárok na bolestné 4.999 € a úroky z omeškania uplatňoval úplne inou sadzbou a od úplne iného dátumu než v žalobnom návrhu. Hoci ani toto podanie nebolo celkom zrozumiteľné (napr. nie je jasné, z akej sumy sa majú počítat' úroky z omeškania), je zrejmé, že žalobca nimi v porovnaní so žalobou čiastočne rozšíril (bolestné, úroky z omeškania), čiastočne znížil (už nežiadal 20.000 € ako nemajetkovú ujmu) svoje uplatnené nároky. Otázka právneho posúdenia účinkov procesných úkonov, ktoré treba vždy posudzovať podľa ich obsahu (§ 124 ods. 1 C. s. p., § 41 ods. 2 O. s. p.), je vždy vecou súdu. Ak teda z obsahu procesného úkonu vyplýva, že ide o zmenu žaloby, je povinnosťou súdu takto tento úkon posúdiť a naložiť s ním zákonom zodpovedajúcim spôsobom (§ 95 O. s. p., § 142 a 143 C. s. p.), po eventuálnom objasnení jeho obsahu. Podanie žalobcu z 26. novembra 2013 bolo teda zmenou žaloby v zmysle § 95 O. s. p., pretože ním žalobca minimálne čiastočne rozširoval uplatnené právo. Súdu prvej inštancie tak podľa cit. ust. vznikla povinnosť o zmene žaloby rozhodnúť, čo sa podľa obsahu spisu nestalo.

12. Ani ďalšími procesnými úkonmi žalobca, ani súd prvej inštancie nevniesli úplne jasno do predmetu konania. Na pojednávani 8. decembra 2015 totiž žalobca zopakoval, že nežiada priznať sumu 20.000 € ako náhradu nemajetkovej ujmy, čo zopakoval na pojednávani 30. júna 2016. Súd prvej inštancie preto uznesením č. k. 9 C 233/2013-191 z tohto dňa zastavil konanie čo do sumy 20.000 € z titulu nemateriálnej ujmy (v písomnom vyhotovení „materiálnej ujmy“, čo je v rozpore so vyhláseným znením uznesenia zapísaným do zápisnice o pojednávani). Podaním z 8. júla 2016 (č. I. 188) žalobca predstavil nový výpočet nároku na náhradu straty na zárobku za rovnaké obdobie (1. august 2011 až 31. august 2012), podľa ktorého žiadal priznať za toto obdobie 10.174,52 €. Z obsahu podania pritom nie je zrejmé, či žiada priznať túto sumu aj s úrokmi z omeškania, a ak áno, odkedy a za aké obdobie. Konečne

posledným „návrhom na zmenu žalobného návrhu“ z 30. októbra 2017 (č. I. 230) už žalobca žiadal priznať túto náhradu len za obdobie 2. augusta 2011 až 12. júla 2012 v celkovej sume 9.641,44 € a „v časti 533,- € berieme žalobu späť“. Na pojednávaní 2. novembra 2017 potom žalobca doplnil svoj písomný návrh v tom zmysle, že vzal žalobu späť ešte aj ohľadom 1,5 % ročného úroku z omeškania zo sumy 20.533 € od 2. augusta 2011 do 31. augusta 2012. Aj pokiaľ by sa odhliadlo od riadneho nevyhodnotenia podania z 26. novembra 2013 a nerozhodnutia o zmene (rozšírení) žaloby v časti bolestného a úroku z omeškania, ako aj od neujasneného žalobného návrhu v časti obdobia, za ktoré sa úrok z omeškania žiada (do 31. augusta 2012 alebo do zaplatenia), je zrejmé, že súd v konečnom rozsudku rozhodol o sume 9.641,44 € (vyhovet žalobe) a sume 533 € a 1,5 % ročnom úroku z omeškania zo sumy 20.533 € od 1. augusta 2011 do 31. augusta 2012. Po pripočítaní sumy 20.000 €, o ktorej bolo rozhodnuté uznesením č. k. 9 C 233/2013-191, tak súd prvej inštancie rozhodol celkovo o sume (20.000 + 9.641,44 + 533 =) 30.174,44 € s 1,5 % ročným úrokom z omeškania zo sumy 20.533 €. Samotným žalobným návrhom však bolo uplatnených celkovo 30.222 € s 1,5 % ročným úrokom z omeškania. Už z tohto porovnania je teda zrejmé, že súdom prvej inštancie zostalo nevybavených (vyhovením, zamietnutím či zastavením konania) celkovo 47,56 € istiny, ako aj 1,5 % ročného úroku zo sumy 9.689 €. Hoci toto pochybenie by v zásade bolo možné napraviť vydaním dopĺňacieho rozhodnutia (§ 225 C. s. p.) v prerokúvanej veci takémuto postupu bráni chýbajúca procesná reakcia súdu na podanie z 26. novembra 2013, v dôsledku čoho nemožno nateraz ustáliť, čo vlastne predmetom konania bolo a o ktorej jeho časti teda vlastne nebolo rozhodnuté.

13. Tým, že súd neodstránil vady už pôvodného žalobného návrhu, nerozhodol o (ne)súhlase so zmenou žaloby a neustálil ani vplyv ďalších (čiastočne rozporných) podaní žalobcu, nemal v čase svojho rozhodnutia procesne správnym spôsobom ustálený predmet konania ako jednu z procesných podmienok na to, aby mohol vo veci konať a meritórne rozhodnúť. Tento nedostatok jednej z procesných podmienok je obligatórnym dôvodom zrušenia napadnutého rozsudku podľa § 389 ods. 1 písm. a) C. s. p., a to aj nad rámec odvolacích dôvodov (§ 380 ods. 2 C. s. p.).

14. Odvolací súd ďalej skúmal náležitosti napadnutého rozsudku. Podľa § 220 ods. 2 C. s. p. má súd v odôvodnení rozsudku uviesť, čoho sa žalobca domáhal, aké skutočnosti tvrdil, aké prostriedky procesného útoku použil, ako sa vo veci vyjadril žalovaný a aké prostriedky procesnej obrany použil. Súd jasne a výstižne vysvetlí, ako posúdil podstatné skutkové tvrdenia a právne argumenty strán, ktoré skutočnosti považuje za dokázané a ktoré nie, ktoré dôkazy vykonal, z ktorých dôkazov vychádzal a ako ich vyhodnotil a ako vec právne posúdil. Súd dbá aby odôvodnenie rozsudku bolo presvedčivé. Náležitosti odôvodnenia podľa citovaného ustanovenia sú zárukou toho, aby bolo rešpektované právo strán na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia ako súčasť práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (porov. ustálenú judikatúru Ústavného súdu SR).

15. Po preskúmaní napadnutého rozsudku dospel odvolací súd k záveru, že jeho odôvodnenie týmto požiadavkám nevyhovuje. Žalovaný v tejto súvislosti celkom dôvodne poukazuje už na zásadný nesúlad medzi právnymi normami citovanými súdom prvej inštancie a závermi, ktoré z nich súd na základe vykonaného dokazovania robí. Hlavným predmetom žaloby žalobcu bolo uplatnenie nároku na náhradu straty na zárobku za obdobie definované miestami od 1., miestami od 2. augusta 2011 až do 12. júla 2012 (konanie o nároku za neskoršie obdobie bolo výrokom II napadnutého rozsudku celkom jasne zastavené) v zmysle § 446 Občianskeho zákonníka. Podľa tohto ustanovenia (v znení v čase vyhlásenia napadnutého rozsudku) platilo, že náhrada za stratu na zárobku počas pracovnej neschopnosti poškodeného sa posúdi a suma tejto náhrady sa určí rovnako ako úrazový príplatok podľa všeobecných predpisov o sociálnom poistení. Tento postup výpočtu tejto náhrady určoval priamo zákon, v dôsledku čoho je irelevantná výhrada žalobcu, že sa predpisy o úrazovom príplatku na jej výpočet nepoužijú. Z odôvodnenia napadnutého rozsudku však nemožno vôbec zistiť, z akých noriem predpisov o sociálnom poistení súd prvej inštancie vychádzal pri výpočte ním priznanej sumy, čo tieto normy ustanovujú, aké sú podľa nich rozhodné veličiny pre výpočet úrazového príplatku, ako sú tieto veličiny ustálené v prerokúvanej veci a ako ich teda právne posúdil. Z posledných dvoch viet ods. 13 napadnutého rozsudku naopak vyplýva, že súd náhradu určil podľa priemerného zárobku v zmysle pracovnoprávných predpisov, teda celkom zjavne podľa úplne iných kritérií než určoval § 446 Obč. zák. v danom znení, a to bez toho, aby akokoľvek racionálne vysvetlil, ako k tomuto záveru dospel. Odvolací súd preto k záveru, že odôvodnenie napadnutého rozsudku vykazuje takú mieru vnútornej protirečivosti a nedostatku racionality, že nevyhovuje požiadavkám vyjadreným v § 220 ods. 2 C. s. p. a čl. 46 ods. 1 Ústavy SR. Vydaním napadnutého rozsudku tak došlo k porušeniu práva žalovaného na spravodlivý

proces v zmysle § 389 ods. 1 písm. b) C. s. p, čo takisto opodstatňuje zrušenie napadnutého rozsudku vo výroku o vyhovení žalobe a nadväzujúcich výrokoch o súdnom poplatku a trovách konania (§ 379 C. s. p.).

16. Medzičasom však došlo k zmene právneho stavu tým, že 30. januára 2019 bol v Zbierke zákonov SR pod č. 25/2019 vyhlásený nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. PL. ÚS 10/2016, ktorým bolo vyslovené, že § 446 Občianskeho zákonníka nie je v súlade s Ústavou Slovenskej republiky. Podľa čl. 125 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky týmto dňom stratilo toto ustanovenie účinnosť. Zároveň však podľa § 41a ods. 3 zákona NR SR č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu SR účinného do 28. februára 2019 platí, že sratou účinnosti právnych predpisov na základe nálezu ústavného súdu sa neobnovuje platnosť právnych predpisov nimi zrušených; ak však išlo len o ich zmenu alebo o doplnenie, platí skorší právny predpis v znení platnom pred touto zmenou. Znenie § 446 Obč. zák., ktoré bolo predmetom posudzovania Ústavného súdu SR v konaní sp. zn. PL. ÚS 10/2016, je dôsledkom novelizácie vykonanej zákonom č. 404/2004 Z. z. účinnnej od 1. augusta 2004, ktorým bolo znenie § 446 Obč. zák. zmenené práve do tejto podoby. Na základe cit. § 41a ods. 3 zákona č. 38/1993 Z. z. tak sratou účinnosti § 446 Obč. zák. v znení účinnom od 1. augusta 2004 platí toto ustanovenie naďalej v znení pred touto zmenou, teda v znení účinnom do 31. júla 2004. Podľa § 446 Obč. zák. v tomto znení náhradou za stratu na zárobku počas pracovnej neschopnosti poškodeného je rozdiel medzi jeho priemerným zárobkom pred poškodením a nemocenským. Citované ustanovenie treba vykladať v súvislosti s § 445 Obč. zák., podľa ktorého sa má vychádzať z priemerného zárobku poškodeného, ktorý pred poškodením dosahoval.

17. Ustanovenia § 445 a 446 Obč. zák. boli v tomto znení obsiahnuté v zákone od jeho účinnosti, teda od 1. apríla 1964. Podľa dôvodovej správy k vládnemu návrhu Občianskeho zákonníka (Národné zhromaždenie, III. volebné obdobie, tlač 156) je pritom úprava nárokov na náhradu za stratu na zárobku podobná ako pri pracovných úrazoch. V dôsledku toho treba pri aplikácii citovaných ustanovení vychádzať z rovnakých princípov, na akých bol založený výpočet priemerného zárobku na účely náhrady straty na zárobku pri pracovných úrazoch podľa § 200 Zákonníka práce. Spôsob výpočtu priemerného zárobku upravuje § 134 Zákonníka práce v znení účinnom k 31. júlu 2011, podľa ods. 1 ktorého tento zisťuje zamestnávateľ zo mzdy zúčtovanej zamestnancovi na výplatu v rozhodujúcom období, ktorým je podľa ods. 2 predchádzajúci kalendárny štvrtrok, a z obdobia odpracovaného zamestnancom v tomto rozhodujúcom období. Tento priemerný zárobok sa podľa ods. 4 zisťuje ako priemerný hodinový zárobok; ak je potrebné použiť priemerný mesačný zárobok, postupuje sa tak, že priemerný hodinový zárobok sa vynásobí priemerným počtom pracovných hodín pripadajúcich v roku na jeden mesiac podľa týždenného pracovného času zamestnanca. Odsek 7 potom upravuje spôsob rozúčtovania časti mzdy vyplácanej za dlhšie obdobie ako kalendárny štvrtrok. V prerokovanej veci sa však súd prvej inštancie týmito ustanoveniami vôbec neriadil.

18. Žalobca sa stal práceneschopným v dôsledku trestného činu žalovaného od 1. augusta 2011, takže pre výpočet náhrady za stratu na zárobku treba vychádzať z priemerného zárobku pred týmto obdobím. To podľa cit. § 134 ods. 2 Zákonníka práce znamená, že rozhodujúcim obdobím pre jeho zistenie bol kalendárny štvrtrok predchádzajúci 1. augustu 2011, teda mesiace apríl, máj a jún 2011. Podľa § 134 ods. 1 Zák. pr. tak bolo potrebné zistiť sumu mzdy zúčtovanej žalobcovi jeho zamestnávateľom za obdobie 1. apríla až 30. júna 2011 a celkový žalobcom odpracovaný čas za toto obdobie. Z obsahu pracovnej zmluvy z 31. júla 2010 (č. I. 23) pritom vyplýva, že žalobca bol zamestnaný u zamestnávateľa G. E. na výkon stavebných prác s ustanoveným týždenným pracovným časom 40 hodín, pričom výška mzdy v rozpore s § 43 ods. 1 písm. d) Zák. práce nebola v tejto pracovnej zmluve vôbec upravená. Výšku sumy zúčtovanej mzdy a odpracovaného času žalobca uviedol len vo svojom podaní z 8. júla 2016 bez toho, aby ho podoprel dôkazmi. Suma zúčtovanej mzdy a odpracovaného času sú podľa § 150 C. s. p. skutkové tvrdenia, ktoré možno považovať za nesporné len vtedy, ak ich protistrana nepoprela. Ak protistrana tieto tvrdenia poprela, v zmysle § 151 C. s. p. ich nemožno považovať za nesporné a podľa § 186 C. s. p. nastupuje povinnosť strany dokázať ňou tvrdené skutočnosti. Žalobca pritom počas celého konania nenavrhol dokazovanie na preukázanie týchto ním tvrdených skutočností, teda nedokázal, aká mzda mu bola reálne zúčtovaná a vyplatená za celé rozhodné obdobie a na akom právnom základe, ani skutočne odpracovaný čas za toto obdobie. Žalovaný pritom za konania tvrdenú výšku priemerného zárobku popieral a dôvodne poukazoval aj na to, že práve tri mesiace pred práceneschopnosťou zamestnanca došlo k nápadnému zvýšeniu žalobcovej mzdy, a žiadal preukázať dôvod takéhoto nárastu. Bolo teda vecou žalobcu navrhnuť dôkazy na preukázanie ním tvrdených veličín a úlohou súdu prvej inštancie AŽ

na základe dokázania týchto veličín by potom podľa citovaného § 134 ods. 1 a 4 Zák. práce bolo možné zistiť priemerný hodinový zárobok a z neho zasa priemerný mesačný zárobok. Súd prvej inštancie však napriek návrhom žalovaného dokazovanie na preukázanie týchto sporných skutočností nevykonával.

19. Ďalej z § 446 Obč. zák. v cit. znení vyplýva, že pre určenie výšky náhrady stratu na zárobku je rozhodný rozdiel priemerného zárobku a nemocenského. Súd prvej inštancie vyšiel zo zistenia, že žalobcovi bolo za obdobie od 2. augusta 2011 do 12. júla 2012 vyplatené nemocenské v celkovej výške 1.020 €. Z potvrdenia Sociálnej poisťovne založeného na č. l. 127 však takúto sumu zistiť nemožno. Súčet nemocenských dávok vyplatených za august 2011 až máj 2012 podľa tohto potvrdenia je v skutočnosti 820,50 €, naopak, za jún ani júl 2012 podľa tohto potvrdenia však žiadne nemocenské dávky vyplatené neboli. Podľa § 34 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení účinnom do 31. decembra 2011 (v čase vzniku pracovnej neschopnosti) pritom nárok na nemocenské vznikol od 11. dňa pracovnej neschopnosti a zanikol uplynutím 52. týždňa od vzniku pracovnej neschopnosti, pričom do tohto obdobia sa započítavali aj predošlé obdobia za podmienok § 34 ods. 4 cit. zák. Ak teda pracovná neschopnosť žalobcu podľa potvrdenia Sociálnej poisťovne zo 7. decembra 2015 (č. l. 128) trvalo od 2. júla 2011, teda už pred skutkom žalovaného, ktorý mal za následok ďalšiu pracovnú neschopnosť žalobcu, malo trvať približne do júla 2012, ak neboli splnené podmienky cit. § 34 ods. 4 zákona č. 461/2003 Z. z. Súd prvej inštancie napriek tomu nezistoval, prečo (z akého dôvodu) nebolo žalobcovi za jún a júl 2012 vyplatené nemocenské a či sa tak nestalo napr. v dôsledku porušenia liečebného režimu (§ 38 zákona č. 461/2003 Z. z.), hoci žalovaný navrhoval vykonať dokazovanie aj v tomto smere. Podľa § 194 ods. 1 C. s. p. je pritom súd oprávnený posúdiť si predbežne všetky otázky, o ktorých má právomoc rozhodovať iný orgán ako podľa § 193 C. s. p., teda aj otázku, či a z akého dôvodu žalobcovi nepatriel nárok na dávky nemocenského poistenia. Ak však bolo o tejto otázke už rozhodnuté príslušným orgánom [pobočkou Sociálnej poisťovne, porov. § 178 ods. 1 písm. a) druhý bod zákona č. 461/2003 Z. z.], súd z neho vychádza. V dôsledku toho vzhľadom na námietky žalovaného povinnosťou súdu prvej inštancie zaoberať sa touto otázkou a posúdiť si ju buď sám, alebo navrhovaným dopytom na Sociálnu poisťovňu zistiť, či už o tejto otázke bolo rozhodnuté, a z takto zisteného rozhodnutia potom vychádzať.

20. Podobne súd prvej inštancie nevenoval pozornosť námietkam povinného proti výške nemocenského vyplateného žalobcovi. Podľa § 37 zákona č. 461/2003 Z. z. je výška nemocenského 55 % denného vymeriavacieho základu v zmysle § 55. Podľa § 55 ods. 1 cit. zák. je denný vymeriavací základ podiel súčtu vymeriavacích základov, z ktorých poistenec zaplatil poistné na nemocenské poistenie v rozhodujúcom období, a počtu dní rozhodujúceho obdobia. Rozhodujúce obdobie upravuje § 56 cit. zák., pričom v prerokovanej veci je rozhodný ods. 2 písm. a) tohto paragrafu, keďže nemocenské poistenie žalobcu vzniklo vznikom pracovného pomeru podľa pracovnej zmluvy s G. E., teda od 1. augusta 2010 [§ 20 ods. 1 v spojení s § 3 ods. 1 písm. a) zákona č. 461/2003 Z. z.] a práceneschopnosť, teda dôvod na poskytnutie nemocenskej dávky, vznikla v roku 2011, pričom medzi týmito dátumami je obdobie aspoň 90 dní. Ak teda nemocenského poistenie vzniklo v kalendárnom roku predchádzajúcom kalendárnemu roku, v ktorom vznikol dôvod na poskytnutie nemocenskej dávky, a toto nemocenské poistenie trvalo najmenej 90 dní pred dňom, v ktorom vznikol dôvod na poskytnutie nemocenskej dávky, podľa § 86 ods. 2 písm. a) zákona č. 461/2003 Z. z. je rozhodujúcim obdobím obdobie od vzniku nemocenského poistenia do konca kalendárneho roka predchádzajúceho kalendárnemu roku, v ktorom vznikol dôvod na poskytnutie nemocenskej dávky. Podľa tohto ustanovenia malo byť teda rozhodujúcim obdobím pre určenie vymeriavacieho základu obdobie od 1. augusta do 31. decembra 2010. Podľa potvrdenia Sociálnej poisťovne z č. l. bol pritom žalobca od 1. augusta 2010 do 31. decembra 2010 zamestnancom v pracovnom pomere, ale aj osobou vykonávajúcou prácu na základe dohody o vykonaní prác mimo pracovného pomeru, čo však nezakladalo účasť na nemocenskom poistení [§ 14 v spojení s § 4 zákona č. 461/2003 Z. z. účinného do 31. decembra 2010]. Podľa § 138 ods. 1 cit. zák. pritom vymeriavacím základom zamestnanca mal byť príjem za vykonanú prácu, ako aj určité ďalšie plnenia. Podľa § 119 ods. 1 Zákonníka práce však mzdy v zásade nesmela byť nižšia ako minimálna mzda. Podľa pracovnej zmluvy žalobcu bol jeho týždenný pracovný čas 40 hodín, takže podľa § 2 ods. 4 zákona č. 663/2007 Z. z. o minimálnej mzde mu mala patriť najmenej minimálna mzda upravená nariadením vlády č. 441/2009 Z. z. účinným od 1. augusta do 31. decembra 2010, teda suma 307,70 € mesačne. Táto suma teda mala byť zároveň vymeriavacím základom žalobcu na určenie poistného na nemocenské poistenie. V dôsledku toho by potom vymeriací základ rozhodný pre výpočet nemocenského mal predstavovať minimálne ($5 \times 307,70 : 153$ dní rozhodného obdobia =) 10,0556 €, z čoho nemocenské by predstavovalo 55 %, teda 5,53 € denne, čiže približne 150 € mesačne. Napriek tomu však z potvrdenia Sociálnej poisťovne vyplýva, že za obdobie augusta až decembra 2010 vymeriavací základ žalobcu dosahoval len približne 154 €

mesačne, teda len polovicu minimálnej mesačnej mzdy. Zodpovedajúco tomu potom bolo nemocenské žalobcovi vypočítané len z tejto sumy.

21. Podľa § 441 Obč. zák. platí, že ak bola škoda spôsobená aj zavinením poškodeného, znáša škodu pomerne; ak bola škoda spôsobená výlučne jeho zavinením, znáša ju sám. Toto zákonné ustanovenie sa vzťahuje na prípady, kedy škoda spôsobená poškodenému je nielen výsledkom protiprávneho konania škodcu, ale sa na jej vzniku čiastočne, resp. celkom podieľalo konanie samotného poškodeného. Zodpovednosť škodcu je potom obmedzená v rozsahu, v akom rozsahu vznikla škoda tiež následkom protiprávneho úkonu poškodeného (porov. uznesenie NS SR sp. zn. 2 MCdo 1/2007). Citované ustanovenie pritom vyslovene žiada spoluzavinenie, nie spoluspôsobenie škody poškodeným. Poškodenému teda musí byť možné vytknúť aspoň nevedomú nebanlivosť, teda že aj keď nevedel, že svojím konaním môže prispieť k vzniku škody, vzhľadom na okolnosti a svoje osobné pomery o tom vedieť mal a mohol [§ 16 písm. b) Tr. zákona analogicky]. Použitie tohto ustanovenie nie je vylúčené ani tým, že konanie žalovaného - škodcu bolo predmetom trestného konania a že toto konanie je trestným činom. Podľa § 193 C. s. p. je totiž civilný súd viazaný rozsudkom trestného súdu len v otázke, či bol spáchaný trestný čin a kto ho spáchal. Otázka spoluzavinenia poškodeného nie je predmetom rozhodovania trestného súdu, pretože samotná otázka spoluviny má trestnoprávny význam v zásade len vtedy, ak ide o krajnú núdzu alebo nutnú obranu (§ 24 a 25 Trestného zákona), kedy je vylúčená protiprávnosť činu žalovaného. Aj keď ale nie sú splnené podmienky krajnej núdze alebo nutnej obrany, nie je tým ustálené, že za vznik škody poškodenému je zodpovedný výlučne škodca, ale len to, že miera konania poškodeného nebola takej intenzity, aby vylučovala protiprávnosť konania škodcu. Ten istý záver možno vyvodiť aj z judikátu R 22/1979, ktorý v časti 5 ukladá trestným súdom v adhéznom konaní (teda pri rozhodovaní o výške náhrady škody v trestnom konaní) prihliadať na spoluzavinenie poškodeného. Z toho vyplýva, že ani samotný odsudzujúci rozsudok voči škodcovi využitie tohto ustanovenia nevylučuje, a práve preto naň musí prihliadať aj trestný súd v trestnom konaní.

22. Ako už bolo uvedené vyššie, v prerokúvanej veci zostáva nateraz okrem rapidného zvýšenia zárobku žalobcu v období tesne pred vznikom práceneschopnosti neobjasnené, prečo mal žalobca nárok na nemocenské vo výške, ktorá nezodpovedá výške, na ktorú by mal nárok, ak by bol odmeňovaný minimálnou mzdou. Súd prvej inštancie sa potom v konaní ani nezaoberal obranou žalovaného v tom zmysle, aký vplyv majú dôvody takto zníženého nároku na zodpovednosť žalovaného za stratu na zárobku. Súd prvej inštancie mal skúmať, čo je dôvodom takto nízkej sumy nemocenského (osobitne ak na to žalovaný poukazoval), a to najmä z toho hľadiska, či nie je dôsledkom takého konania žalobcu, pri ktorom s prihliadnutím na všetky okolnosti mal a mohol vedieť, že bude mať za následok nižšie nemocenské v prípade pracovnej neschopnosti. Ak teda žalovaný napr. dobrovoľne súhlasil s takou úpravou jeho pracovného pomeru, z ktorej vyplýval znížený vymeriavací základ nemocenského poistenia, a to bez toho, aby na to existoval rozumný dôvod (napr. preto, aby zamestnávateľ „ušetril“ na poistnom), prípadne si nechal časť pracovnej odmeny vyplácať „načierno“ bez započítania do vymeriavacieho základu, nemožno vylúčiť, že si časť straty na zárobku spoluzavinil v zmysle § 441 Obč. zák. To isté platí aj o dôvodoch, pre ktoré nemal nárok na výplatu nemocenského v júni a júli 2012. Konečne, spoluzavinenie žalobcu - poškodeného môže spočívať aj v tom, že v čase vzniku škodnej udalosti bol pod vplyvom alkoholu, ak tým boli znížené jeho ovládacie schopnosti do tej miery, že nedokázal na útok žalovaného zareagovať adekvátnymi ochrannými mechanizmami, takže následky tohto útoku boli ťažšie (intenzívnejšie alebo dlhšie trvajúce) než by boli, ak by žalobca pod vplyvom alkoholu nebol. Ani tieto okolnosti súd prvej inštancie vôbec nezohľadnil, a to napriek tomu, že stredný stupeň opitosti žalobcu ako poškodeného sa konštatuje aj v trestnom rozsudku č. k. 1 T 167/2012-218 s odkazom na znalecký posudok MUDr. H. U., ktorý aj sám žalobca súdu prvej inštancie predložil. Podobne sa k otázke opitosti žalobcu vyjadruje aj odvolací súd v uznesení č. k. 3 To 117/2014-236 (s. 3 posledný odsek).

23. Zo všetkých uvedených dôvodov tak treba dospieť k záveru, že súd prvej inštancie riadne neustálil splnenie procesných podmienok a v dôsledku svojho nesprávneho právneho posúdenia veci nevykonal ani dokazovanie navrhnuté žalovaným, čo zakladá dôvod na zrušenie jeho rozsudku podľa § 389 ods. 1 písm. a) a c) C. s. p. a vrátenie veci na ďalšie konanie a nové rozhodnutie (§ 391 ods. 1 C. s. p., výrok I). V ďalšom konaní súd prvej inštancie predovšetkým riadnym procesným postupom ustálil predmet konania, keď postupom podľa § 129 C. s. p. vyzve žalobcu na odstránenie všetkých rozporov vo vymedzení uplatňovaného nároku v jeho doterajších podaniach, najmä v podaní z 26. novembra 2013, a následne rozhodne o pripustení či nepripustení zmien žaloby alebo o zodpovedajúcom čiastočnom zastavení

konania. Ďalej súd prvej inštancie vykoná žalovaným navrhované dokazovanie na preverenie výšky priemerného zárobku poškodeného žalobcu a rozsahu a dôvodov výplaty nemocenského v ním tvrdenej výške, ako aj ďalšie dokazovanie, ktoré strany eventuálne v tomto smere navrhnú. Následne posúdi nároky žalobcu podľa § 446 Obč. zák. v znení účinnom pred 1. augustom 2004, ako aj v súlade s ďalšími vyššie citovanými ustanoveniami, najmä z hľadiska prípadného spoluzavinenia žalobcu na vzniknutej škode, pričom právnymi názormi vyjadrenými v tomto zrušujúcom uznesení bude pri tomto rozhodovaní viazaný (§ 391 ods. 2 C. s. p.). Svoje závery potom v novom rozhodnutí odôvodní spôsobom súladným s § 220 ods. 2 C. s. p. Zároveň rozhodne aj o trovách prvoinštančného aj odvolacieho konania (§ 396 ods. 3 C. s. p.).

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustné dovolanie (§ 420 a 421 C. s. p. a contrario).